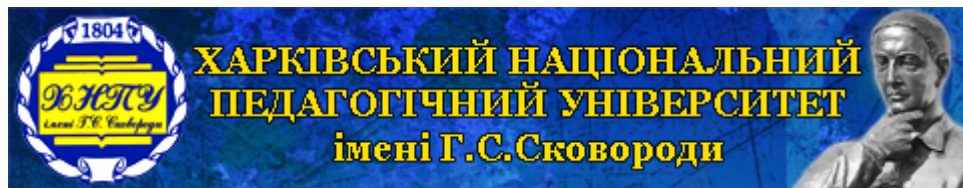

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Криворізький державний педагогічний університет
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
19 травня 2023 року**

ХАРКІВ – 2023

Сапєльнікова А.С., Романова І.А. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІЗОТЕРАПІЇ.....	173
Свинаренко А.Є. ПРОФІЛАКТИКА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ У СОЦІАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ-СИРИТ І ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ.....	176
Силиверст Ю.В. СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ПІДЛІТКІВ ДО УМОВ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї ЕТНОПЕДАГОГІЧНИМИ ЗАСОБАМИ.....	178
Сиротюк М.І. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ВЕТЕРАНІВ.....	181
Склярова Г.С. РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ.....	183
Теслюк К.Р. КОНФЛІКТИ В СІМ'Ї: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА МЕТОДИ ВИРІШЕННЯ.....	184
Тірон В.О., Гончаренко О.В. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У СФЕРІ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	186
Трайно В.І. СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	190
Харитоновна М.О. ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ В ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	192
Черненко К.Р. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	194
Чернушенко А.В. ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ПРОФІЛАКТИКИ НАРКОТИЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	196
Чеховська Г.В. ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ У КЛУБАХ ЗА ІНТЕРЕСАМИ.....	198

11. Сявавко Є. І. Українська етнопедагогіка: навч.-метод. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. 2002. 159 с.
12. Федорова О. В. Проблеми адаптації дитини у прийомній сім'ї. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2013. С. 196-199. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2013_2_33. (дата звернення: 20.12.2022).
13. Хлебцевич К.В. Соціальна адаптація дітей-сиріт засобами фізичного виховання і спорту: автореф. дис... канд. наук. Харківська державна академія фізичної культури. Харків, 2007. 21 с.

Сиротюк М.І.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

СОЦІАЛЬНО - ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ВЕТЕРАНІВ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Н.Д. Кабусь

Коли триває війна – це становить загрозу безпеці кожної людини й усі зусилля громадян спрямовані на наближення перемоги. Коли триває війна – основний обов'язок громадян призовного віку – обороняти свою державу, тримати або повертати її кордони, звільняти співвітчизників, нищити ворога. Ці громадяни – воїни. Вони брали безпосередню участь у військових заходах щодо протидії діяльності російських збройних формувань в Україні та заходах оборони після повномасштабного вторгнення [1]. Серед них є також добровольці, які не підлягають призову, проте вступають на службу. Водночас досвід, отриманий під час несення служби, фактори постійного стресу, нервово напруження, брак сну, перевтома, постійна загроза життю, поранення, контузії, каліцтва чи загибель побратимів, вкрай негативно впливають на захисників, отже бійці та їхні сім'ї потребують комплексної реабілітації – відновлення після повернення, допомоги в процесі переходу до цивільного життя.

Соціальний захист ветеранів регламентується дією Законів України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [2] та «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [3]. У зв'язку з тривалим військовими діями, в нашій країні вже функціонує широка мережа закладів та організацій, що здійснюють реабілітацію бійців – це госпіталі у різних регіонах, громадські об'єднання, спілки, реалізація міждержавних проєктів, військово-патріотичні ігри, фестивалі. Водночас, попри наявність чималого прогресу в сфері відновлення, подальше її опрацювання тільки розширює можливості, адже за стандартними процедурами криється безліч конкретних випадків.

Метою нашого дослідження є обґрунтування програми соціально-педагогічної діяльності з реабілітації військовослужбовців та ветеранів, спрямованої на реабілітацію ветеранів та їхніх сімей з метою формування

активного ставлення до травмуючої події, позитивного сприйняття себе, сім'ї, суспільства, здатність активної життєдіяльності в суспільстві. Обґрунтована нами програма соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців та ветеранів «Патріот» передбачає роботу з учнями закладів загальної середньої освіти, в тому числі дітьми учасників бойових дій, самими військовослужбовцями та ветеранами, їх родинами і здійснюється відповідно до активізаційно-ціннісного, світоглядно-розвивального й діяльнісно-креативного етапів технології соціально-психологічної реабілітації.

Серед заходів, які доцільно проводити з військовослужбовцями та ветеранами: мотиваційне інтерв'ювання: «Людина, сильніша за війну»; презентація інформаційного буклету «Можливості соціально-психологічної самореабілітації»; вечір-розповідь колишніх військовослужбовців «Почуте. Побачене. Відчуте»; заняття з елементами арт-терапії «Картина, що збереглася в душі»; заняття із залученням тварин «Дотик, від якого тануть льодовики».

Найбільш ефективними заходами з учнями та дітьми захисників є: проведення уроку-взаємодії «Де найкраще місце на Землі?»; військово-патріотичної вікторини «Особлива професія – Захисник»; диспуту «Подолання наслідків війни для тих, хто пройшов її зсередини»; уроку-малюнку «Повертайся скоріше. Чекаю Тебе і Перемогу!»; тижня-конкурсу «Напиши листа солдату»; запис відеопривітання «Дякую за мир! Спасибі за життя!».

З сім'ями військовослужбовців доцільною є реалізація таких заходів: онлайн-взаємодії «Війна скінчиться. В очікуванні на «своїх»»; активізуючого обговорення «Ключові відмінності солдатського побуту та цивільного життєстрою»; організації обміну думками «Чому військовий потребує сімейного захисту?»; презентації «Розробка для сімей військовослужбовців»; проведення заняття-«хмари» «Способи підтримки військового в тяжкі адаптаційні часи», сімейного квесту «Козацькому роду нема переводу» тощо.

Проведення заходів з реабілітації захисників сприяє зниженню впливу психотравмуючих факторів, викликає позитивний, тонізуючий ефект у психологічній сфері, допомагає впоратися з життєвими труднощами, закладає надійне підґрунтя для самостійного їх подолання. До ефективних засобів реабілітації належать різні види терапії мистецтвом, спортивні змагання, конкурси, квести, діяльність груп самопомоги, сімейна терапія, організація спільного дозвілля, використання терапевтичного відновлювального потенціалу природи, залучення до занять, які приносили задоволення до війни. Головне, аби ці заняття змогли зняти надлишок негативних емоцій, надати ресурс військовослужбовцю-ветерану, повернути жагу до життя, творчості, активного залучення до життя сім'ї та громади.

Реалізація заходів психологічної допомоги та підтримки на всіх рівнях, в тому числі в закладах освіти, сприяє тому, що маленькі громадяни не сумніваються, що перемога вже незабаром, однак готові чекати на неї. Окрім цього, педагоги підтримують високу патріотичну спрямованість кожної дитини, під час навчального процесу панує дух поваги та підтримки рідної держави. Це сприяє високій мотивації наших захисників до якнайшвидшого вигнання ворога, підсилює готовність боротися до останнього, за необхідності навіть покласти

життя, однак – не випустити зброю в цьому нерівному протистоянні. Наші хлопці та дівчата хоробро стоять за свою землю, вони готові повертатись «на нуль» знову і знову, аби в оселях цивільних громадян було світло й тепло, аби діти навчалися і люди працювали у безпеці, часом жертвуючи найдорожчим. Тож, поки війна триває та й після її припинення військові та ветерани ще довго потребуватимуть відновлення, а ми будемо сподіватися, що тема поступово втрачатиме актуальність! Занадто вона разюча!

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Збройні сили України». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/t193400?an=409086> (дата звернення 28.04.2023)
2. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> (дата звернення 24.04.2023)
3. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення 28.04.2023)

Склярова Г.С.

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Л.М. Макар

Інвалідність є формою соціальної депривації, як наслідок обмеженості фізичних і психічних функцій організму та обмеження можливостей соціальної активності. Розуміння інвалідності як обмеження можливостей пов'язано з необхідністю створення суспільством додаткових умов для забезпечення принципу рівності прав і свобод людини і громадянина. В контексті гуманістичної концепції люди з інвалідністю розглядаються як рівноправні суб'єкти соціальної взаємодії, при цьому суспільство має надати їм можливості повноцінної участі у всіх сферах соціального життя і видах соціальної активності.

Визначення поняття «інвалідність» містить Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», де інвалідність визначається як міра втрати здоров'я у зв'язку із захворюванням, травмою або вродженими вадами, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження життєдіяльності особи, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити їх соціальний захист [2].

Науковці розглядають соціальні навички як складник соціальної компетентності і виокремлюють саме навички: ухвалення рішень та здійснення вибору; відповідальності за власні вчинки; аналізу ситуації; розуміння себе і своїх